עין משפט נר מצוה

פז א מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הל' ס' ומוי' בס"מ טוש"ע י"ד סימן קצ סעיף ב ג ד:

פח ב ג מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל' ב' סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קצ סעיף ג:

פט ד מיי' שם הל' ח:

צ ה מיי' פ"ד מהלכות משכב ומושב הל' ה:

מתקיף לה ר' אלעאי וכי מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין? א"ל ר' זירא זו *שירפה מצוי וזו אין שירפה מצוי. אמר עולא א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק "תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה ושניה רוקה ומדרסה בשוק טהור, כתמה נמי טהור, ולא ידענא אם דיליה אם דרביה, למאי נפקא מינה למיהוי דבריו של אחד במקום שנים, כי אתא רבין וכל נחותי ימא אמרוה כר"ש בן יהוצדק. אמר רב חלקיה בר טובי "תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו שופעת כל ז' אינה אלא ראיה אחת, אפילו שופעת ולא מבעיא פוסקת, אדרבה פוסקת הויא לה כשתי ראיות! אלא "תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ושופעת כל ז' אינה אלא ראיה אחת, אמר רב שימי בר חייא "מדלפת" אינה כרואה, והא קחזיא? אימא אינה כשופעת אלא כפוסקת, מכלל דשופעת (נמי) כי נהרא? אלא אימא "אינה אלא כשופעת. תנו רבנן "חזקה בנות ישראל עד שלא הגיעו לפרקן הרי הן בחזקת טהרה ואין הנשים בודקות אותן, משהגיעו לפרקן הרי הן בחזקת טומאה ונשים בודקות אותן רבי יהודה אומר אין בודקין אותן ביד מפני שמעוותות אותן אלא סכות אותן בשמן מבפנים ומקנחות אותן מבחוץ והן נבדקות מאיליהן: רבי יוסי אומר מעוברת וכו': תני תנא קמיה דר' אלעזר רבי יוסי אומר מעוברת ומניקה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה א"ל פתחת בתרי וסיימת בחדא, דלמא מעוברת והיא מניקה קאמרת ומילתא אגב אורחיה קמ"ל דימי עיבורה עולין לה לימי מניקותה וימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה כדתניא "ימי עיבורה עולין לה לימי מניקותה וימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה, כיצד הפסיקה שתים בימי עיבורה ואחת בימי מניקותה, שתים בימי מניקותה ואחת בימי עיבורה, אחת ומחצה בימי עיבורה ואחת ומחצה בימי מניקותה מצטרפות לג' עונות בשלמא ימי עיבורה עולין לה לימי מניקותה משכחת לה דקמניקה ואזלא ומיעברה אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה היכי משכחת לה? איבעית אימא בלידה יבשתא ואיבעית אימא דם נדה לחוד ודם לידה לחוד ואיבעית אימא תני חדא: במה אמרו דיה שעתה וכו': אמר רב אכולהו ושמואל אמר לא שנו אלא בתולה וזקנה, אבל מעוברת ומניקה: דיין כל ימי עיבורן, דיין כל ימי מניקותן, וכן אמר ר' שמעון בן לקיש אכולהו ורבי יוחנן אמר לא שנו אלא בתולה וזקנה, אבל מעוברת ומניקה: דיין כל ימי עיבורן דיין כל ימי מניקותן, כתנאי מעוברת ומניקה שהיו

שופעות

מתקיף לה רבי אלעאי. לחזקיה מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין בתולה שנשאת יש שדמיה טהורין עד שתחיה המכה דתלינן בבתולים ויש שדמיה טהורין ד' לילות ויש שדמיה טהורין כל לילה הראשונה כדאמרינן פרק בתרא (לקמן דף סד:) (א)וכולהו קי"ל דכל זמן שדמיה טהורין אין לה כתם דקתני בפ' האשה (לקמן דף ס.) ושוין שאוה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה ובבתולה שדמיה טהורים (ב)(מהתם) שמעינן דאין לה כתם ואע"ג דראתה פעם אחת דלא מפלגינן בין הגיע זמנה ללא הגיע בין שראתה פעם אחת בבית אביה שהיא אחת מן הבתולות שדמיה טהורין והא הכא דאילו חזת בשינוי מראה דמיה מטמאה מעת לעת הגיע זמנה לראות וראתה בבית אביה אפילו הכי לא מטמאינן כתמה ומ"ש הך מהא: **וזו שירפה מצוי.** בתולה שדמיה טהורין שרף שלה מצוי מחמת בתולים הילכך כתמה טהור דתלינן בדם בתולין: **וזו אין שירפה מצוי.** לטהרה ולתלות בו: **רוקה ומדרסה בשוק טהור.** כגון שנמצא רוקה בשוק וקים לן שקודם לכן ראתה ב' פעמים ואין אנו יודעים אם נדה היא אם לאו מספיקא לא מחזקינן לה כספק הרוקין הואיל ולא הוחזקה רואה: **ולא ידענא כו'.** עולא הוא דקאמר לא ידענא אי א"ר יוחנן מסקנא דהאי מילתא דקאמר כתמה נמי טהור מדעתיה או משמיה דר"ש בן יהוצדק כרוקה ומדרסה: **דבריו של אחד במקום שנים.** אי אמר להא וכתמה נמי טהור" משמיה דרביה הוי חזקיה דאמר לעיל "טמא" אחד במקום שנים דהא פליג עליה ר' יוחנן לעיל מלביה וחזינן דקאי ר"ש כוותיה: **ה"ג אמרו כר"ש בן יהוצדק.** בשמו של ר"ש בן יהוצדק וה"ל חזקיה אחד במקום ב' וש"מ הלכה כר' יוחנן: **אינה אלא ראיה אחת.** לאחזוקה כרואה ודיה שעתה עד שתפסוק ותחזור ותראה שתי ראיות: **ולא מבעיא פוסקת.** וחוזרת ורואה: **ושופעת כל שבעה.** שמי מכאן אפילו: **מדלפת.** טיף אחר טיף: **אינה כרואה** דמשמע דאפילו כראיה אחת אינה חשובה: **אלא כפוסקת.** והוו להו ראיות טובא והוחזקה רואה ולכשתפסוק ותחזור ותראה מטמאה מעת לעת ופרכינן מכלל דשופעת דאמר לעיל אינה אלא ראיה אחת הייט דשופעת כי נהרא בתמיה כיון דמדלפת אינה חשובה שופעת וא"א להיות שופעת כמעין כל שבעה וחיה: **בחזקת טומאה.** כלומר בחזקת דמים מצוים בהם: **שמעוותות אותן.** כלומר מסרטין לה בצפורן ומייתו לה לידי ראיה: **מבפנים.** שסיכת שמן מביא הדם אם זמנו הוא: **פתחת בתרי.** מעוברת ומניקה: **וסיימת בחדא.** דקאמר "דיה שעתה" "דיין שעתן" מיבעי ליה: **מעוברת והיא מניקה.** שנולד עוברה ומניקתו א"נ מניקה ונתעברה והוא הדין למעוברת גרידתא והא דנקט מעוברת והיא מניקה לומר לך שמצטרפין ימי מניקה לימי עיבורה לג' עונות כגון שהפסיקה שתים בימי עיבורה ואחת בימי מניקתה או חלוף דהכי משמע מעוברת והיא מניקה בתוך הפסקת העונות הללו: **ימי עיבורה עולין לה לימי מניקתה.** כגון אם היתה מניקה ונתעברה והפסיקה תחלת עונה קמא בימי מניקתה והשלימה בימי עיבורה: **אלא ימי מניקתה עולין לה לימי עיבורה היכי משכחת לה.** דילדה ולא חזאי הא ראתה דסבלידתה ונמצא שלא עברו עליה ג' עונות: **תני חדא.** "ימי עיבורה עולין לה לימי מניקתה" ולא תיתני "ימי מניקתה עולים לה לימי עיבורה": **אכולהו.** ד' נשים כולהו קתני לה דבשניה מטמאה מעל"ע: **בתולה וזקנה.** בתולה כיון דראתה פעם ראשונה ושניה הוחזקה רואה, וזקנה נמי כיון דאיתחזקא תרי זימני אחר ג' עונות איפסקא דלאו סילוק דמים הוא אלא דילוג ופסק: **אבל מעוברת ומניקה** ודאי דמיה מסולקין ואפילו לא נסתלקו מתחלתן מסתלקין והולכין הן תדיר. ברוך:

שופעות

וכי מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין. דאם נשתנו מראה דמיה למראה מראיית שעת תשמיש טמאה ואילו מלאה כתם לאחר תשמיש טהורה כדאי' בפ' האשה (לקמן דף ס.) תולה בבתולה שדמיה טהורין ומדלא מפליג משמע אפילו הדם משונה טהור ומשני הכא אין שירפה של טהרה מצוי דאם הכתם בא מגופה טמאה ודאי אבל התם שירפה של טהרה מצוי לכך טהורה דאיכא למימר האי כתם מעלמא בא ואפילו אי אתא מגופה איכא למימר דם בתולים הוא (ואיכא למימר) ולא חיתה עדיין המכה:

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק. משמע שהיה רבו ובפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) קרי ליה ר"ל לר"ש בן יהוצדק רועי בקר ולא היה מוחה ר' יוחנן על כבוד רבו ואומר ר"ת דתרי הוו:

רוקה בשוק טהור. פי' בשוק שאין ידוע אם ראתה אם לאו אין להחזיקה כרואה כיון שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה שלשה פעמים ומיירי אפילו בבת ע"ה אבל בבית ידוע אם ראתה אם לאו:

למהוי דבריו של אחד במקום שנים. וא"ת ודילמא ר"ש בן יהוצדק סבר לה כרשב"ג דבג' זימני הוי חזקה וחזקיה נמי מודה לרשב"ג כתמה טהור וי"ל דרוקה ומדרסה קיל טפי מכתמה מדמספקא ליה בכתם אי טמא אם לאו וכיון דקיל טפי אי ס"ל כרשב"ג ה"ל למיתני רוקה ומדרסה עד פעם רביעית:

הרי הן בחזקת טהרה. וא"ת במתני' דקתני צריכה להיות בודקת חוץ מן הנדה כו' אמאי לא מפקא מי שלא הגיע זמנה והוא הדין בנות כותים (לקמן דף לב:) דכל י"א בחזקת טהרה ומפרש בגמרא לענין שאינה צריכה בדיקה וי"ל דלא מפרש במתני' אלא הנהו דאינן צריכים בדיקה מחמת דאין קפידא בראייתם דנדה בלאו הכי טמאה ויושבת על דם טוהר אפילו אם תראה לעולם טהור אבל לא הגיע זמנה לראות וי"א דאינה צריכה בדיקה מחמת דמסולקין בדמים לא קתני:

פתחת בתרי וסיימת בחדא. וא"ת והא במתני' נמי ד' נשים קתני במה אמרו דיה שעתה וי"ל דהתם ליכא למיטעי אבל הכא איכא למיטעי ולומר מעוברת והיא מניקה: **דהויא** מניקה ואיעברה. וא"ת והיכי איעברה בלא ראיה והא אמרינן בשלהי המפלת (לקמן מא:) דאין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה או סמוך לוסתה וי"ל דזוב פעמים קא הוא וזמנין דמיתרמי ומיעברה א"נ בימים שהיא רגילה לראות אין מתעברת אלא סמוך לטבילתה או סמוך לוסתה:

דיין כל ימי עיבורן. משמע אפילו רואה כמה פעמים ואף על פי דבלא הגיע זמנה לראות אמר לעיל שלישית מטמאה מעת לעת היינו משום דכיון שהוחזקה לראות בטל הסילוק אבל הכא מעוברת ומניקה המסולקין עדיין קיימים ואפילו לא נסתלקו בתחלה מסתלקין והולכין בסוף וא"ת מ"ש דלא הגיע זמנה לראות לא בעיא בדיקה ומעוברת ומניקה בעיא בדיקה כדקתני במתניתין צריכה להיות בודקת אכולהו וי"ל דכל זמן שלא הוחזקה היא מסולקת בדמים יותר מכולן:

אלא

תוספי הרא"ש

לבתולה שדמיה טהורין. ותנן לקמן נשתנו מראה דמים שלה טמאה וכתמה טהור ואפילו מצא הכתם בשינוי מראה דהא אמרינן לקמן בפרק האשה תולה בבתולה שדמיה טהורין ותנן לקמן נשתנו מראה דמים שלה וטמע בכל ענין אפילו מראה הכתם משונה והיינו טעמא דהא דנשתנו מראה דמים שלה טמאה לאו טומאה ודאי אלא מספק דשמא דם נדה הוא ובכתם דאיכא לספוקי נמי איסור טלמא אתי דעברה בשוק של טבחים ולאו אדעתה מקילינן כיון דאע"ג מגופה הוי שמא טהור הוא: **רוקה** ומדרסה בשוק טהור. רוקה ניחא דבאשה אחרת הוא רוקה טמא דאע"ג דספק טומאה ברשות הרבים טהור גזרו על ספק רוקין הנמצאין דאפילו שפחה אחת בעיר או נכרית תנן בפ"ה דטה' טהרות דכל הרוקין שבעיר טמאין אבל מדרסה קשה דאפילו אשה אחרת נמי טהור מדרסה ברשות הרבים. וי"ל משום דבאשה אחרת תנן בפ"ה בטה' טהרות מי שדרסה אשה על בגדיו או שישבה עמו בספינה אם מכירתו שאוכל בתרומה כליו טהורים ואם לאו ישאלנה ובעך דשלא הגיע זמנה אפילו אינו מכירתו אינו צריך לישאל. ועוד נראה דאפילו בבנות עם הארץ איירי ואע"פ שגזרו על ציגורא דעם הארץ שהוא תיל בטומאה הבא לא גזרו הוא"ל ואינה רגילה לראות והא דנקט בשוק לאו דוק' דאפילו בבית נמי טהור אלא אורחא דמלתא נקט דבבית יודעים אם היא טהורה אם לאו: **למיהוי** דבריו של אחד במקום שנים. וא"ת דלמא רבי שמעון בן יהוצדק כרשב"ג ס"ל אבל אליבא דר' הוי טמא כחזקיה וי"ל דאם איתא דס"ל כחזקיה הוה ליה למימר בין שניה לשלישית טמא אלא ודאי כר' ס"ל ואפילו הכי כתמה שבין שניה לשלישית טהור: **ואין** הנשים בודקות אותן. והא דלא תני ליה במתני' גבי נדה ויושבת על דם טוהר לפי שזאת פשיטה היא. ומי' קשה דלא קתני במתני' י"א יום שבין נדה לנדה. דאיכא למ"ד בפ' בנות כותים דאין צריכה בדיקה. וי"ל דלא קתני מתני' אלא הנך דאין נפקיהן בראייתן. נדה בלאו הכי טמאה. ויושבת על דם טוהר אפילו תראה טהורה: **פתחת** בתרתי וסיימת בחדא. מתני' לא קשיא ליה דקתני ד' נשים וקאמר עלה במה אמרו דיית שעתה ומסיק בגמרא דקאי אכולהו או אתרי. משום דבבא אחריתי היא. וברישא קתני דיין שעתן. א"נ משום דהבא איכא למימר דאיירי בחדא איתתא

משום

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מתקיף וכו' ובכולהו קי"ל: (ב) בא"ד שדמיה טהורים שמעינן כצ"ל ותיבת מהתם נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דהויא וכו' וי"ל דזוב פעמים. עי' סוטה כו ע"א תד"ה אילנא:

רש"ל מ"ז

לקמן נו.

[פי' כבר בתחילה לראות דם טמא והוחזקו מן הטמאה ובבתולה אין שירפה מצוי. ערוך ערך שרף ג']

*בענין שהתינוקת חזקה לטהרתה ומצאה דם כתם

כבר גורמים זה לקולא בגין השומרת יום כנגד יום הכי טמאה ובתולה דמיה טהורים

נושא/מבנה
◇ "תינוקת"
ב' שלבים
הבהרת דברי ר' חלקיה
בתינוקת שלא הגיע
זמנה ושופעת
דם ז' ימים

נושא/מבנה
"אינה"
שלבים להבין דברי ר' שימי
בענין "מדלפת"

נושא
ימי עיבור
עולין לימי
יניקה וכן
להיפך

נושא
מה לגבי הא דקתני
לגבי ד' נשים שדיין
שעתן - היינו בגמ'
ראשונה אבל בגמ'
שני שמאל למפרע -
האם דין זה כולל כל
ד' הנשים או רק
בתולה וזקנה
אבל מניקה ומעוברת
למשך כל התקופה
דיין שעתן

*בתולה
מעוברת
מניקה
זקנה